

Vergaderjaar 2023–2024

32 279

Zorg rond zwangerschap en geboorte

Nr. 254

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 april 2024

De omstandigheden waarin een kind wordt geboren, groeit en zich ontwikkelt in de eerste 1.000 dagen, bepalen in grote mate de kansen voor later. Kinderen die geen goede start hebben, ontwikkelen zich minder goed en hebben grotere kans op fysieke, mentale en sociale problemen later. Het actieprogramma Kansrijke Start wil bereiken dat aanstaande ouders een weloverwogen keuze kunnen maken om een kind te krijgen, gezond zwanger worden, dat kinderen zo gezond mogelijk geboren worden en dat ouders voldoende steun en mogelijkheden hebben om hun kind gezond en kansrijk op te laten groeien. Zodat zij de best mogelijke kansen krijgen op school, op de arbeidsmarkt en in de maatschappij.

De ambitie van dit kabinet is dat in elke gemeente structureel een lokale Kansrijke Start-aanpak komt (inclusief de inzet van interventies), zodat (aanstaande) ouders in een kwetsbare situatie tijdig de juiste zorg en ondersteuning ontvangen, aansluitend op hun hulpbehoefte. Deze ambitie volgt uit het coalitieakkoord waarin is opgenomen dat het kabinet inzet op een gezonde generatie in 2040 en dat in iedere gemeente Kansrijke Start komt. In een lokale coalitie Kansrijke Start maken betrokken professionals uit het medisch en sociaal domein afspraken over hoe zij samenwerken tijdens de eerste 1.000 dagen, zodat (aanstaande) ouders tijdig de juiste zorg en ondersteuning krijgen. Als (aanstaande) ouders zich gesteund en geholpen voelen, worden zij gesterkt in hun rol als ouder en zijn zij beter in staat om hun kind een goede start in het leven te geven. Dit is de ultieme vorm van preventie, omdat de omstandigheden waarin een kind wordt geboren, groeit en zich ontwikkelt in de eerste 1.000 dagen, in grote mate zijn of haar gezondheid en de kansen voor later bepalen. Door nu te investeren in een goede, kansrijke start voor elk kind, bouwen we aan een gezonde generatie in de maatschappij van morgen.

Met het Gezond en Actief Leven Akkoord¹ (GALA) zetten gemeenten, GGD'en, zorgverzekeraars en VWS in op een gezonde generatie in 2040 met weerbare gezonde mensen die opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving met een sterke sociale basis. In het GALA zijn ook acties opgenomen rondom Kansrijke Start, waaronder een structurele lokale ketenaanpak Kansrijke Start in elke gemeente in Nederland en structurele financiële middelen via de bijbehorende specifieke uitkering (SPUK). Inmiddels hebben alle gemeenten de SPUK-middelen aangevraagd en geven zij via lokale coalities vorm aan de ketenaanpak Kansrijke Start.

In deze zevende voortgangsrapportage worden de resultaten van de vijfde landelijke monitor Kansrijke Start van het RIVM gepresenteerd (zie bijgevoegde monitor Kansrijke Start 2023) en wordt de stand van zaken van alle acties uit het actieprogramma beschreven. De voortgangsrapportage en monitor verschijnen gelijktijdig met de voortgangsbrief en de monitor onbedoelde zwangerschappen, vanwege de inhoudelijke samenhang tussen de aanpakken en het gedeelde doel om onbedoelde zwangerschappen te voorkomen.

De monitor Kansrijke Start van 2023 laat zien dat de Kansrijke Start-beweging verder is doorgezet en dat steeds meer gemeenten en professionals samenwerken in lokale en regionale coalities Kansrijke Start, waardoor ze snel naar elkaar kunnen doorverwijzen. Dit is belangrijk om problemen vroeg te signaleren en (aanstaande) ouders te kunnen ondersteunen. Ook de beschikbaarheid van interventies en zorgaanbod rondom Kansrijke Start is verder toegenomen. Het is nu nog niet duidelijk of de gezondheid van kinderen door het actieprogramma Kansrijke Start verbetert. Gezondheid hangt van veel zaken af en het kost tijd voordat maatregelen effect hebben en zichtbaar zijn. Wel laten de resultaten een duidelijk verschil zien in de (gezondheids)situatie van kinderen die te maken hebben met een kwetsbare situatie en van kinderen voor wie dat niet geldt. Gezinnen in een kwetsbare situatie maken bijvoorbeeld minder vaak gebruik van kraamzorg. Ook worden kinderen in kwetsbare situaties vaker te vroeg geboren of hebben ze een laag geboortegewicht.

Gericht beleid rondom de eerste 1.000 dagen van een kind zal de komende jaren hard nodig blijven, op weg naar een gezonde generatie in 2040. De gezondheidsverschillen in Nederland moeten kleiner worden zodat iedereen kansen heeft op een gezond leven. Duurzame bestaanszekerheid voor iedereen begint met het creëren van een kansrijke start voor nieuwe generaties. De komende periode gaan we daarom volop verder met het versterken, uitbouwen en verder verankeren van de lokale ketenaanpak Kansrijke Start. Met een samenhangende aanpak van gezondheid, bestaanszekerheid en kansengelijkheid over domeinen heen (health in all policies) kan grote maatschappelijke winst ontstaan. Het sterke fundament van Kansrijke Start kan hierbij door alle betrokken partijen, zowel in beleid als uitvoering, de komende jaren goed benut worden.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M. van Ooijen

¹ Kamerstukken II, 2022/23, 32 793, nr. 653.